

Utjecaj reforme povrata poreza na dohodak mladih u Hrvatskoj

Lisec, Mateo

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Economics and Business / Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:148:892569>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-ShareAlike 3.0 Unported/Imenovanje-Nekomercijalno-Dijeli pod istim uvjetima 3.0](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-19**

Repository / Repozitorij:

[REPEFZG - Digital Repository - Faculty of Economics & Business Zagreb](#)

Mateo Lisec

UTJECAJ REFORME O POVRATU POREZA NA DOHODAK MLADIH U HRVATSKOJ

ZAVRŠNI RAD

Sveučilište u Zagrebu

Ekonomski fakultet – Zagreb

Kolegij: Osnove Hrvatskog gospodarstva

Mentor: Dr. sc. Tomislav Sekur

Matični broj (broj indeksa): 0067609033

Zagreb, 7 travanj 2022

SAŽETAK

Porezne reforme važne su za svako društvo jer se njima nastoje osigurati bolji uvjeti za poslovanje, ali i oni vezani uz kvalitetu života i životni standard građana. U kontekstu poreznih reformi može se govoriti i o onima koje utječu na mlade ljude. Republika Hrvatska suočava se s brojnim demografskim problemima. Oni se, između ostalog, odnose na mlade ljude. Među ključnim problemima su pad nataliteta, iseljavanje mladih, visoka stopa nezaposlenosti mladih i niske plaće zaposlenih mladih. Kako bi se navedeni trend smanjio, provode se različite mjere i aktivnosti. Među njih se ubraja i reforma Zakona na porez na dohodak. Reformom iz 2019. godine mladim zaposlenim osobama osigurano je pravo na smanjenje poreza. Onima do 25 godina u iznosu od 100%, a onima od 26 do 30 godina u iznosu od 50%. Ovom se mjerom nastoji poboljšati demografska situacija u Hrvatskoj.

Ključne riječi: demografska situacija, mladi, porez na dohodak, porezna reforma, povrat poreza

SUMMARY

Tax reforms are important for every society because they seek to provide better business conditions, but also those related to the quality of life and living standards of citizens. In the context of tax reforms, we can also talk about those that affect young people. The Republic of Croatia is facing numerous demographic problems. They refer, among other things, to young people. Among the key problems are falling birth rates, emigration of young people, high youth unemployment rates and low wages of employed young people. In order to reduce this trend, various measures and activities are being implemented. Among them is the reform of the Income Tax Act. The 2019 reform ensured the right of young employees to tax cuts. Those up to 25 years in the amount of 100%, and those from 26 to 30 years in the amount of 50%. This measure seeks to improve the demographic situation in Croatia.

Key words: demographic situation, youth, income tax, tax reform, tax refund

IZJAVA

Sveučilište u Zagrebu
Ekonomski fakultet

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je završni/diplomski/poslijediplomski specijalistički rad, odnosno doktorski rad isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu, a što pokazuju korištene bilješke i bibliografija.

Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

(mjesto i datum)

(vlastoručni potpis studenta)

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1. HRVATSKI POREZNI SUSTAV	2
1.1. Glavne vrste poreza	4
1.2. Porezne reforme u Hrvatskoj	8
1.3. Porez na dohodak	13
2. GODIŠNJI OBRAČUN POREZA NA DOHODAK I POVRAT POREZA	16
2.1. Zakonska obveza podnošenja godišnje porezne prijave	16
2.2. Pravo na povrat poreza u Hrvatskoj	21
2.3. Reforma povrata poreza	24
3. MLADI I POVRAT POREZA U HRVATSKOJ	26
3.1. Položaj mladih na tržištu rada	26
3.1.1. Problem nezaposlenosti mladih u Hrvatskoj – usporedba s Europskom unijom	26
3.1.2. Plaće mladih u odnosu na ostale zaposlene	32
3.2. Povrat poreza na dohodak mladima	35
3.3. Utjecaj reforme povrata poreza na dohodak mladih	36
4. ZAKLJUČAK	39
LITERATURA	41
POPIS TABLICA	45
POPIS GRAFIKONA	46

1. UVOD

Porezna politika važna je za svaku suvremenu državu jer ona utječe na gospodarsku klimu, životni standard i privlačnost države za življenje i investiranje. Da bi se zadovoljile navedene potrebe, potrebno je provoditi reforme poreznog sustava. Njima se osigurava usklađenost poreznog sustava s potrebama u određenom društvu.

U Republici Hrvatskoj kroz pet krugova poreznih reformi nastojalo se pozitivno djelovati na gospodarstvo, tržište rada i standard građana. Četvrti krug poreznih reformi odnosio se i na pravo mladih na povrat poreza. Navedenom mjerom nastoje se povećati prihodi mladih te se smatra da će ih navedeno potaknuti na ostanak u Hrvatskoj.

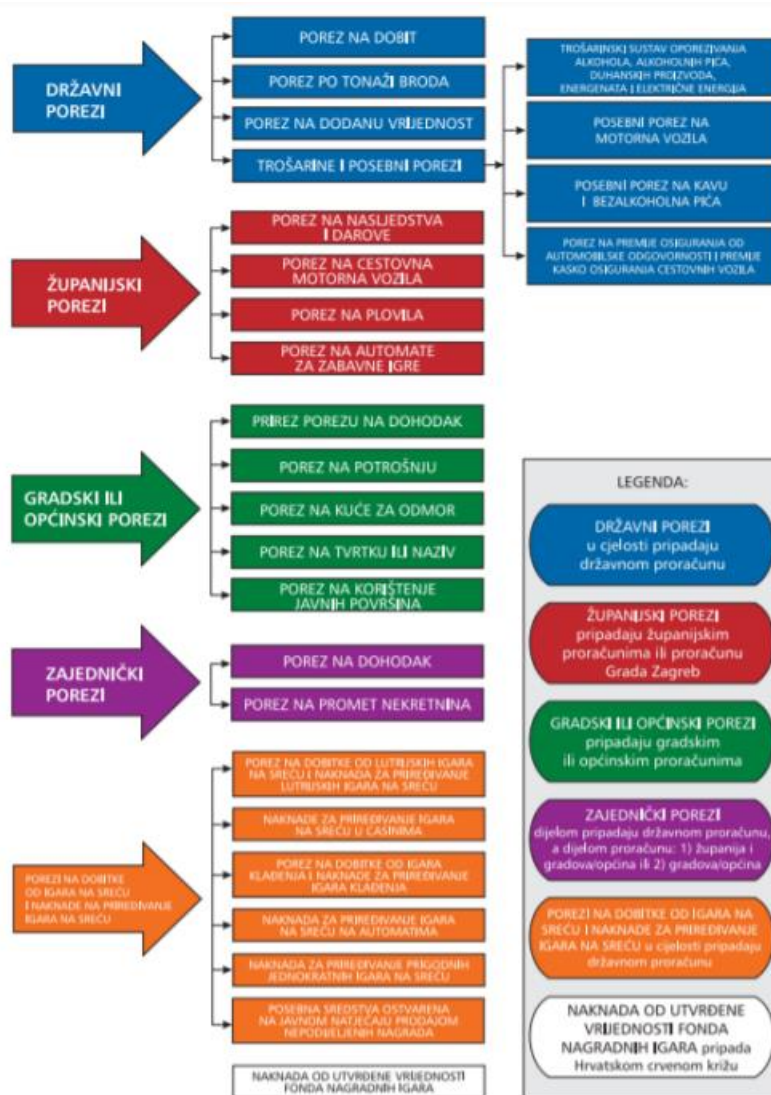
U ovom radu obrađen je porezni sustav Republike Hrvatske, prikazane su ključne reforme poreznog sustava te temeljne značajke poreza na dohodak. Također, govori se o položaju mladih na tržištu rada, plaćama mladih kao i o utjecaju reformi poreza na dohodak na mlade u Republici Hrvatskoj.

Cilj rada je prikazati način na koji je reforma poreza na dohodak utjecala na mlade u Republici Hrvatskoj.

1. HRVATSKI POREZNI SUSTAV

Porezni sustav odnosi se na ukupnost poreza koji funkcioniraju u nekoj zemlji pa tako i u Republici Hrvatskoj. Države se razlikuju prema poreznim sustavima, a to znači da se porezni sustavi formiraju pod različitim utjecajima i u sklopu različite realizacije političkog sustava. Porezni sustav Republike Hrvatske dijeli se na (Slika 1): državne poreze, županijske poreze, gradske ili općinske poreze, zajedničke poreze, poreze na dobitke od igara na sreću i naknade na priređivanje igara na sreću te naknade za priređivanje nagradnih igara (Porezna uprava, n.d.).

Slika 1. Porezni sustav u Republici Hrvatskoj

Izvor: Ministarstvo financija: porezna uprava. (2016.), Hrvatski porezni sustav. Zagreb:
Ministarstvo financija, str. 4.

Porezima se prikupljaju financijska sredstva za javne prihode, a zajedničke karakteristike javnih prihoda su (Goreta, Peran, Vukošić, 2016: 184):

- „naplaćuju se u novcu
- naplaćuju se u periodičnim razdobljima
- najčešće se naplaćuju od prihoda i dohotka, a rjeđe od imovine
- koriste se za podmirivanje državnih potreba“.

Država stječe prihode u obliku poreza, doprinosa, carina, taksi, naknada i javnog duga. Najvažniji instrument prikupljanja prihoda u svim državama su porezi. Suvremena država često se naziva porezna država jer porezi predstavljaju najizdašniji prihod države. Obveza plaćanja poreza je regulirana zakonom. Porezi su jedan od prihoda države i u čitavom poreznom sustavu su najvažniji i najizdašniji javni prihod. Zapravo, riječ je o jednom obliku prisilnog davanja koji nameće država, a koji nije namjenski usmjeren i koji nema izravnu protučinidbu. Osobine koje javni prihodi moraju imati kako bi ga smatrali porezom su (Prtenjača, n.d.):

- „prinudnost poreza,
- derivativnost (izvedenost) poreza,
- nepovratnost poreza,
- odsutnost neposredne naknade,
- nedestiniranost,
- ubiru se u javnom interesu,
- novčani su prihod države“.

Porezni obveznik je fizička ili pravna osoba koja je na temelju propisa obvezna snositi poreznu obveza, a porezna obveza je:

- zakonom propisana obveza plaćanja poreza,

- obveza prestaje plaćanjem poreza – smanjivanjem ekonomske snage obveznika koja može biti formalna i stvarna.

1.1. Glavne vrste poreza

Najvažniji porezi u Hrvatskoj su (Ministarstvo financija Republike Hrvatske, 2016):

1. Državni porezi (PDV, Posebni porezi (trošarine), Porez na dobit),
2. Zajednički porezi (Porez na dohodak, Porez na promet nekretnina, Županijski porezi, Porez na nasljedstva i darove, Porez na cestovna motorna vozila, Porez na plovila, Porez na automate za zabavne igre),
3. Gradski ili općinski (Prirez porezu na dohodak, Porez na potrošnju, Porez na kuće za odmor, Porez na tvrtku ili naziv, Porez na korištenje javnih površina).

Porez na dobit je porez koji se plaća na ostvarenu dobit, odnosno na razliku između prihoda i rashoda. Hrvatska porezom da dobit ostvaruje oko 5% prihoda državnog proračuna, a to je nešto više od 9% svih prihoda ostvarenih od poreza (Kesner-Škreb, 2004). Porezni obveznik, odnosno obveznik plaćanja poreza na dobit je trgovačko društvo i druge pravne i fizičke osobe koje gospodarsku djelatnost obavlja samostalno, trajno i poradi ostvarivanja dobiti, dohotka ili prihoda. Među porezne obveznike ubrajaju se i tuzemne poslovne jedinice inozemnih poduzetnika. Također, u ovu vrstu poreznih obveznika ubrajaju se i fizičke osobe koje ostvaruju dohodak prema propisima o oporezivanju dohotka. Fizička osoba mora izjaviti da će plaćati porez na dobit umjesto poreza na dohodak.

Fizička osoba poduzetnik mora plaćati ovu vrstu poreza ako ostvaruje dohodak od obrta i djelatnosti koje su izjednačene s obrtom. Pritom, fizička osoba treba izjaviti da će plaćati porez na dobit umjesto poreza na dohodak. Ukoliko fizička osoba u prethodnom poreznom razdoblju ima ukupni primitak veći od 7.500.000,00 kuna, ona je obveznik plaćanja poreza na dobit (Zakon o porezu na dobit, NN 177/04, 90/05, 57/06, 146/08, 80/10, 22/12, 148/13, 143/14, 50/16, 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20).

Obveznici poreza na dobit nisu tijela državne uprave, tijela područne samouprave, tijela lokalne samouprave i Hrvatska narodna banka. Osim navedenog, obveznici ovog poreza, također, nisu: državne ustanove, ustanove jedinica područne samouprave, ustanove jedinica lokalne samouprave, državni zavodi, vjerske zajednice, političke stranke, sindikati, komore, udruge, umjetničke udruge, dobrovoljna vatrogasna društva, zajednice tehničke kulture, turističke zajednice, sportski klubovi, sportska društva i savezi te zaklade i fundacije (Zakon o porezu na dobit, NN 177/04, 90/05, 57/06, 146/08, 80/10, 22/12, 148/13, 143/14, 50/16, 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20).

Porez na dodanu vrijednost (PDV) je vrlo složeni porez te se razlikuju tri njegova oblika: proizvodni, dohodovni i potrošni oblik. Svaki od tih oblika može se zasnivati na dva načela: načelu podrijetla i načelu odredišta dok se sam iznos poreza može izračunati prema tri različite metode: zbrajanjem, oduzimanjem i kreditnoj metodi (Jelčić i sur., 2008). Prednosti PDV-a su (Jelčić, 2001):

1. konstantnost - stalan priljev, neelastičan na dugi rok
2. jeftinoća ubiranja – država kontrolira samo porezne obveznike, a ne i one koji snose teret
3. ugodnost plaćanja – nismo svjesni plaćanja
4. izdašnost – najšira baza, najizdašniji porezni prihod proračuna (2/3 proračunskih prihoda).

Nedostaci PDV-a su (Jelčić, 2001):

1. Složena pravila, osobito kod primjenjivanja različitih stopa, i onih proizvoda koji su oslobođeni od PDV-a
2. PDV je regresivni porez, najviše pogađa osobe koja imaju niska primanja a ne one s niskim primanjima
3. Povišeni trošak i rad za poduzetnike koje prikupljaju porez u ime države u slučaju kada isti ne naplate od strane kupaca

4. Primanja od PDV-a su sukladna prema privrednoj aktivnosti unutar države, padom prometa i manjim privrednim rastom umanjiva se i prihod PDV u državi.

Prelaskom na oporezivanje dodane vrijednosti od 1. siječnja 1998. Republika Hrvatska se pridružila velikom broju zemalja koje su porez na promet početkom šezdesetih postupno počele zamjenjivati PDV-om. Prihod od PDV-a najvažniji je porezni prihod u Republici Hrvatskoj. Prema članku 3. Zakona o porezu na dodanu vrijednost (NN 73/13, 99/13, 148/13, 153/13, 143/14, 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 39/22), područje primjene je:

- a) Tuzemstvo – područje RH
- b) Europska unija – područja koja zahvaćaju članice EU
- c) Treća zemlja – bilo koje područje ili država koje nije područje EU
- d) Treće područje – je dio područja države članice koje je izuzeto iz područja EU-a

Odredbama čl. 6. Zakona o PDV-u, poreznim obveznikom se smatra svaka osoba koja samostalno obavlja bilo koju gospodarsku djelatnost bez obzira na svrhu i rezultat obavljanja te djelatnosti. Međutim, poreznim obveznikom ne smatraju se tijela državne vlasti, tijela državne uprave i dr. za obavljanje poslova u okviru svog djelokruga ili ovlasti. Prag prometa za ulazak u sustav PDV-a iznosi 300.000,00 kuna s primjenom od 01. siječnja 2018. godine (Zakon o porezu na dodanu vrijednost, NN 73/13, 99/13, 148/13, 153/13, 143/14, 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 39/22).

Predmet oporezivanja PDV-om je:

1. isporuka dobara u tuzemstvu uz naknadu koju obavi porezni obveznik koji djeluje takav
2. Obavljanje usluga u tuzemstvu uz naknadu koje obavi porezni obveznik koji djeluje kao takav
3. Stjecanje dobara unutar EU koje se u tuzemstvu obavi uz naknadu:
4. Uvoz dobara.

Za mjesto isporuke dobara unutar EU-a, ukoliko se radi o isporuci između poduzetnika s valjanim PDV ID brojem smatra se mjesto krajnjeg odredišta dobara. U slučaju kada je riječ o isporuci dobara za krajnju potrošnju, gdje kupac ne raspolaže PDV ID brojem, mjestom oporezivanja smatra se država isporuke te prodavatelj zaračunava PDV (Zakon o porezu na dodanu vrijednost, NN 73/13, 99/13, 148/13, 153/13, 143/14, 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 39/22).

Kod oporezivanja ino usluga, mjestom oporezivanja smatra se država primatelja usluge, pod uvjetom da su sudionici porezni obveznici, tzv. B2B usluge. Međutim, mjestom obavljanja usluge osobi koja nije porezni obveznik, tzv. B2C usluge, smatra se sjedište poreznog obveznika koji obavlja usluge.

Zakonom o PDV-u propisane su iznimke od općih načela oporezivanja usluga (Zakon o porezu na dodanu vrijednost, NN 73/13, 99/13, 148/13, 153/13, 143/14, 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 39/22):

1. Posredničke usluge obavljene osobama koje nisu porezni obveznici
2. Usluge u vezi s nekretninama
3. Usluge prijevoza
4. Usluge u kulturi i njima slične usluge
5. Usluge pripremanja hrane i opskrbe pripremljenom hranom i pićima
6. Iznajmljivanje prijevoznih sredstava.

Trošarine čine poseban podsustav poreza na promet, odnosno poreza na potrošnju. Naime, kod PDV-a je istaknuto kako trošenje dohotka u suvremenim državama podliježe oporezivanju u pravilu na slijedeća dva načina (Šimović, 2008):

- 1) putem općeg poreza na promet
- 2) putem posebnih poreza na promet (akciza, trošarina).

Trošarine se još nazivaju posebni ili pojedinačni porez na promet te akcize. Trošarina je, prema tome, takav porezni oblik kojim se oporezuje samo jedan ili nekoliko istovrsnih proizvoda. Trošarine treba promatrati kao porez koji se plaća prilikom izuzimanja robe iz gospodarskog okruženja u svrhu njezine upotrebe u daljnjoj poduzetničkoj ili državnoj proizvodnji ili u svrhu

potrošnje od strane krajnjeg potrošača. Pri tome ekonomska snaga poreznog obveznika nema nikakvu ulogu jer trošarine ne terete ekonomsku snagu, nego ekonomsku upotrebu dohotka, bez obzira radi li se o fizičkoj ili pravnoj osobi (Šimović i Šimović, 2006).

S porezno-tehničkog stajališta, postoje tri načina utvrđivanja trošarinske obveze:

- 1) da se trošarina plaća u apsolutnom iznosu po jedinici mjere (jedinični porez),
- 2) da se trošarina plaća u postotku od vrijednosti kupljene robe (ad valorem),
- 3) da se pri utvrđivanju trošarinske obveze istovremeno primjenjuje i jedinični porez i porez ad valorem (mješoviti porez).

Osim što postoje različiti načini njihova ubiranja, slično kao i kod općeg poreza na promet, trošarine karakteriziraju slijedeća obilježja (Jelčić, 2001):

- 1) obveza plaćanja posebnih poreza (trošarina, akciza) primjenjuje se na točno određeni krug proizvoda,
- 2) fiskalna izdašnost,
- 3) istodobna primjena posebnog poreza na promet (trošarine) i općeg poreza na promet,
- 4) stabilnost prihoda,
- 5) jeftinoća ubiranja prihoda,
- 6) ugodnost plaćanja, te
- 7) prevarljivost.

Najvažnija karakteristika trošarina je njihova fiskalna izdašnost. Obvezi plaćanja posebnih poreza na promet uglavnom podliježu proizvodi koje upotrebljava veliki broj potrošača i koji služe za postizanje određene kvalitete njihovog življenja. Uglavnom su to proizvodi čija je potražnja relativno neelastična (alkohol, duhan, benzin), odnosno uvođenje trošarina i rast njihovih cijena neće bitno utjecati na smanjenje količina njihove potrošnje. Time trošarine skupa s općim porezom na promet čine jedan od izdašnijih državnih prihoda kako u svijetu tako i u Hrvatskoj (Cuculić i sur., 2004).

1.2.Porezne reforme u Hrvatskoj

Porezne reforme u Republici Hrvatskoj odvijale su se u pet krugova. To su (Ministarstvo financija, 2021):

1. prvi krug poreznih reformi počeo se primjenjivati od 1. siječnja 2017. godine
2. drugi krug poreznih reformi počeo se primjenjivati od 1. siječnja 2018. godine
3. treći krug poreznih reformi počeo se primjenjivati od 1. siječnja 2019. godine
4. četvrti krug poreznih reformi počeo se primjenjivati od 1. siječnja 2020. godine
5. peti krug poreznih reformi počeo se primjenjivati od 1. siječnja 2021. godine.

Tijekom prvog kruga poreznih reformi smanjena je stopa poreza na dobit s 20 na 18%, a za porezne obveznike čiji godišnji prihodi iznose do 3 milijuna kuna, smanjena je na 12%. Također, u ovom krugu uvedena je mogućnost paušalnog oporezivanja gospodarske djelatnosti koju obavljaju neprofitne organizacije. Uvedena je i mogućnost izbora načina utvrđivanja porezne osnovice (Ministarstvo financija, 2021).

U kontekstu poreza na dohodak tijekom prvog kruga reformi povećan je prag za prelazak na paušalno oporezivanje, povećan je osnovni osobni odbitak s 2.600,00 kuna na 3.800,00 kuna kao i koeficijent za uvećanje osobnog odbitka za uzdravane članove i djecu. Reformom su uvedene samo dvije porezne stope (24% i 36%) uz povećan iznos za status uzdržavanog člana s 13.000,00 na 15.000,00 kuna. Kod poreza na dodanu vrijednost tijekom prvog kruga reformi izvršene su promjene unutar primjene stope PDV-a od 13%. Navedena stopa PDV-a počela se primjenjivati i na: dječje sjedalice za automobile, isporuku električne energije, javnu uslugu prikupljanja mješanog komunalnog otpada, urne i ljesove, sadnice i sjemenje, gnojiva, pesticide i druge agrokemijske proizvode te na hranu za životinje (osim hrane za kućne ljubimce). Na ugostiteljske usluge i bijeli šećer počela se primjenjivati stopa PDV-a od 25% (Ministarstvo financija, 2021).

U drugom krugu poreznih reformi reforme su provedene na porezu na dobit, porezu na dohodak i porezu na dodanu vrijednost. U kontekstu poreza na dobit krenulo se s primjenom EU popisa nekooperativnih jurisdikcija uz proširenje obveze plaćanja poreza po odbitku po stopi od 20%. Kod poreza na dohodak trošak smještaja i prehrane radnika koji s poslodavcem ima sklopljen ugovor o radu na određeno vrijeme za sezonske poslove prestao se smatrati dohotkom od nesamostalnog rada, a kod određivanja plaće u naravi, prag za određivanje godišnjeg iznosa iznad

kojeg se određuje plaća u naravi podignut je s 400,00 na 600,00 kuna. Također, u kontekstu poreza na dohodak, uveden je neoporeziv primitak (novčane nagrade za radne rezultate do 5.000,00 kuna godišnje). Po pitanju poreza na dodanu vrijednost, omogućen je odbitak 50% pretporeza za nabavu ili najam osobnih automobila i drugih sredstava za osobni prijevoz vrijednosti do 400.000,00 kuna uključujući nabavu dobara i usluga vezanih uz ta dobra. Također, povećan je prag za ulazak u sustav PDV-a na 300.000,00 kuna i propisana je obračunska kategorija PDV-a kod uvoza određenih strojeva i opreme (Ministarstvo financija, 2021).

Treći krug poreznih reformi, između ostalog, je uključio reforme poreza na dohodak i poreza na dodanu vrijednost. U kontekstu poreza na dohodak proširena je primjena stope od 24%. Iz cenzusa za uzdržavanog člana od 15.000,00 kuna godišnje izuzimaju se stipendije i potpore djetetu za školovanje do 15. godine koje poslodavac isplaćuje djetetu umrlog ili bivšeg radnika te je povećan neoporezivi iznos potpore za novorođenče s jedne proračunske osnovice na 10.000,00 kuna (Ministarstvo financija, 2021).

Treći krug reformi proširio je primjenu snižene stope PDV-a od 13%. Također, snižena stopa PDV-a od 5% počela se primjenjivati na sve lijekove (na recept ili bez njega). Uveden je obvezni sustav upisa u sustav PDV-a tijekom godine kod prelaska praga ulaska u sustav PDV-a. Propisana je i obveza dostave evidencije ulaznih računa i ukinut je vrijednosni prag za odbitak pretporeza od 50% kod osobnih automobila te pravo na korištenje pretporeza za plovila i zrakoplove. Na području vrijednosnih kupona i prodaje na daljinu provedeno je usklađivanje s EU stečevinom (Ministarstvo financija, 2021).

U sklopu četvrtog kruga poreznih reformi reforme su uključile i porez na dobit, porez na dohodak i porez na dodanu vrijednost. U sklopu poreza na dobit podignut je prag za plaćanje poreza na dobit po stopi od 12% na 7,5 milijuna kuna te su navedenim obuhvaćeni i srednji porezni obveznici. Time je 93% poreznih obveznika obuhvaćeno stopom poreza na dobit od 12% (Ministarstvo financija, 2021).

U kontekstu poreza na dohodak povećan je osnovni odbitak s 3.800,00 kuna na 4.000,00 kuna. Umanjena je porezna obveza mladima za 100% do 25 godine života te za 50% mladima od 26 do

30 godine života za plaću do godišnje osnovice od 300.000,00 kuna. Reformom su iz cenzusa za uzdržanog člana od 15.000,00 kuna izuzete naknade učenicima dualnog obrazovanja i nagrade učenicima za vrijeme praktičnog rada i naukovanja. Nadalje, proširen je obuhvat primitaka na koje se ne plaća porez na dohodak. Određeno je i da se porez i priraz porezu na dohodak od oporezivanja iznajmljivača “paušalista” plaća se prema mjestu gdje se nekretnina, odnosno smještajna jedinica nalazi (Ministarstvo financija, 2021).

U kontekstu PDV-a proširen je obuhvat stope od 13% za nositelje fonogramskih prava, za pripremanje i usluživanje jela i slastica u i izvan ugostiteljskog objekta prema posebnom propisu čime su obuhvaćeni i catering objekti kao i objekti jednostavnih usluga. Povećan je prag za primjenu postupka oporezivanja prema naplaćenim naknadama na 7,5 milijuna kuna. Izjednačena je primjena oslobođenja od plaćanja PDV-a za isporuke u okviru određenih djelatnosti od javnog interesa u situacijama kada ih obavljaju osobe na koje nisu prenijete javne ovlasti. Provedeno je i usklađivanje s Direktivom Vijeća EU.

U sklopu petog kruga poreznih reformi PDV je usklađen s direktivama Europske unije te je navedenim ukinuto oslobođenje od plaćanja PDV-a za male pošiljke uvezene u Europsku uniju čija je vrijednost manja od 22 eura. Poreznim obveznicima olakšano je poslovanje povećanjem praga za primjenu postupka oporezivanja prema naplaćenim naknadama na 15.000.000,00 kuna te je proširena mogućnost primjene obračunske kategorije PDV-a kod uvoza radi rasterećenja poreznih obveznika u smislu angažmana financijskih sredstava za plaćanje PDV-a pri uvozu (Ministarstvo financija, 2021).

U kontekstu poreza na dohodak smanjene su porezne stope s 24% na 20%, s 36% na 30% te su smanjene porezne stope s 12% na 10% kod oporezivanja godišnjih i konačnih dohodaka te kod paušalnog oporezivanja djelatnosti. Uvedena je i nacionalna naknada za starije osobe. Povećan je porez na dohodak koji je ostvaren po osnovi razlike vrijednosti imovine i visine sredstava kojima je stečena. Dohodak od imovine po osnovi najma smatra se prijavljenim dostavom isprava od javnih bilježnika (Ministarstvo financija, 2021). Tablica 1 prikazuje smanjene stope poreza na dohodak koje su određene tijekom pete porezne reforme.

Tablica 1. Smanjene stope poreza na dohodak

Red. br.	Vrsta dohotka	Stara stopa	Nova stopa
1.	Dohodak od nesamostalnog rada (plaća)	24% do 30.000,00 kn (mjesečno)	20% do 30.000,00 kn (mjesečno)
		36% iznad 30.000,00 kn (mjesečno)	30% iznad 30.000,00 kn (mjesečno)
2.	Drugi dohodak	24%	20%
3.	Dohodak od najma (zakupa)	12%	10%
4.	Dohodak od imovinskih prava	24%	20%
5.	Dohodak od otuđenja nekretnina i imovinskih prava	24%	20%
6.	Dohodak od kapitala po osnovi kamata	12%	10%
7.	Dohodak od kapitala po osnovi izuzimanja imovine i korištenja usluga	36%	30%
8.	Dohodak od kapitala po osnovi kapitalnih dobitaka	12%	10%
9.	Dohodak od kapitala po osnovi dodjele ili opcijske kupnje vlastitih dionica	24%	20%
10.	Dohodak od kapitala po osnovi dividendi i udjela u dobitku	12%	10%
11.	Drugog dohotka po osnovi razlike vrijednosti imovine i visine sredstava kojima je stečena	54%	60%
12.	Godišnji porez na dohodak	24% do 360.000,00 kn	20% do 360.000,00 kn
		36% iznad 360.000,00 kn	30% iznad 360.000,00 kn

Izvor: Hrvatska obrtnička komora (2021) Promjene poreznih zakona u 2021. godini, preuzeto s

<https://www.hok.hr/novosti-iz-hok/promjene-poreznih-zakona-u-2021-godini> (25. 3. 2021.)

Tablica 2 prikazuje fiskalne učinke poreznog rasterećenja od 2017. do 2021. godine.

Tablica 2. Fiskalni učinci poreznog rasterećenja od 2017. do 2021. godine

JAVNO DAVANJE	UČINCI KROZ GODINE PRIMJENE					U mil. kn
	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	UKUPNO 2017.-2020.
PDV	-350	-530	-1.500	-900	250	-3.030
POREZ NA DOBIT	-370			-200	-125	-695
POREZ NA DOHODAK	-1.500	-300	-210	-500	-1.990	-4.500
DOPRINOSI			-800			-800
POREZ NA PROMET NEKRETNINA	-100		-100			-200
POSEBNI POREZ		-450	-100			-550
TROŠARINA			-300			-300
SVEUKUPNO	-2.320	-1.280	-3.010	-1.600	-1.865	-10.075

Izvor: Ministarstvo financija (2021) Izazovi porezne politike u Republici Hrvatskoj, https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/hr/Documents/about-deloitte/hr_Izazovi-porezne-politike-u-RH-min.Maric.pdf (1. 4. 2022.)

1.3.Porez na dohodak

Porez na dohodak uvrštava se u neposredne poreze čija je izdašnost 14% poreznih prihoda konsolidirane opće države. Područje neposrednih poreza kojima su obuhvaćene fizičke osobe kao porezni obveznici je porez na dohodak. To je instrument unutarnje privredne intervencije s obilježjima neposrednog oporezivanja, a razlog tome je što je porezni obveznik, odnosno osoba koja ga sukladno zakonu treba obračunati i platiti državi ujedno i osoba koja ga izravno plaća iz svoje ekonomske snage te nema mogućnost legalne porezne evazije (Javorović, 2015).

Porez na dohodak je izravni porez, a to znači da se taj porez nameće izravno na dohodak osobe ili domaćinstva koja bi trebala snositi porezni teret. Ovaj se porez smatra najtipičnijim oblikom izravnog poreza. Navedeni se porez nameće na oporezivi dohodak pojedinca i to najčešće prema progresivnim poreznim stopama te je ovo njegovo strukturno obilježje jedna od temeljnih vrijednosti poreza na dohodak. Poradi ovog njegovog svojstva može ga se dobro prilagoditi sposobnosti plaćanja pojedinca i domaćinstva. Njegovom primjenom može se postići pravednija raspodjela dohotka nakon oporezivanja, nego prije oporezivanja.

Poradi navedenih činjenica porez na dohodak je u većini država jedan od osnovnih poreza čijom se progresivnošću unosi pravednost u porezni sustav. Iz perspektive pravednosti porez na dohodak se smatra superiornim s obzirom na ostale poreze (Kesner-Škreb, 2004). Zakon o porezu na dohodak (NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20) navodi da je porezni obveznik fizička osoba koja ostvaruje dohodak. Ukoliko više fizičkih osoba zajednički ostvaruje dohodak, porezni obveznik je svaka fizička osoba zasebno i to za svoj udio u zajednički ostvarenom dohotku.

Isti Zakon navodi da je porezni obveznik nasljednik za sve porezne obveze koje proizlaze iz dohotka koji je nositelj ostvario do svoje smrti. Također, nasljednik je i porezni obveznik za dohodak koji mu pritječe na dohodak, odnosno porez na dohodak nasljedniku se utvrđuje po istom izvoru dohotka koji se utvrđivao nositelju. Rezident je fizička osoba koja u Hrvatskoj ima prebivalište ili uobičajeno boravište. Također, rezident je i fizička osoba koja u Hrvatskoj nema prebivalište niti uobičajeno boravište, a zaposlena je u državnoj službi Hrvatske te po toj osnovi prima plaću. Nerezident je fizička osoba koja u Hrvatskoj nema ni prebivalište ni boravište, ali u Hrvatskoj ostvaruje dohodak te se taj dohodak oporezuje prema odredbama Zakona o porezu na dohodak.

Izvori dohotka su primici ostvareni od nesamostalnog rada, samostalne djelatnosti, imovine i imovinskih prava, kapitala i drugih primitaka. Dohodak koji se oporezuje, prema izvoru dohotka,

je (Zakon o porezu na dohodak, Javorović, M. (2015) Porez na dohodak u Republici Hrvatskoj, FIP, 3(1), 83-101):

- Dohodak od nesamostalnog rada
- Dohodak od samostalne djelatnosti
- Dohodak od imovine i imovinskih prava
- Dohodak od kapitala
- Drugi dohodak.

Oporezivi dohodak rezidenta podrazumijeva dohodak od nesamostalnog rada, dohodak od samostalne djelatnosti, dohodak od imovine i imovinskih prava, dohodak od kapitala i drugi dohodak koji rezident ostvari u tuzemstvu i u inozemstvu (načelo svjetskog dohotka).

Oporezivi dohodak nerezidenta podrazumijeva dohodak od nesamostalnog rada, dohodak od samostalne djelatnosti, dohodak od imovine i imovinskih prava, dohodak od kapitala i drugi dohodak koji nerezident ostvari u tuzemstvu (načelo tuzemnog dohotka). Po osnovi primitaka koje ostvare fizičke osobe – nerezidenti u svojstvu izvođača (umjetnika, zabavljača, sportaša) ne postoji obveza obračuna, obustave i uplate predujma poreza na dohodak kada se za njihove nastupe prema ugovoru s inozemnom osobom koja nije fizička osoba plaća naknada toj inozemnoj osobi te se na iste naknade porez po odbitku (Zakon o porezu na dohodak, Javorović, M. (2015) Porez na dohodak u Republici Hrvatskoj, FIP, 3(1), 83-101).

2. GODIŠNJI OBRAČUN POREZA NA DOHODAK I POVRAT POREZA

Godišnji dohodak te godišnji porez na dohodak i prirez porezu na dohodak u Republici Hrvatskoj utvrđuje se i obračunava sukladno sa Zakonom o porezu na dohodak. Navedeno se provodi podnošenjem godišnje porezne prijave ili u sklopu posebnog postupka utvrđivanja godišnjeg poreza na dohodak.

2.1. Zakonska obveza podnošenja godišnje porezne prijave

U skladu s člankom 50. Zakona o porezu na dohodak (NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20), porezni obveznici koji su obvezni podnijeti godišnju poreznu prijavu, dužni su nakon isteka poreznog razdoblja (kalendarske godine) podnijeti godišnju poreznu prijavu propisanog oblika i sadržaja. Godišnja porezna prijava podnosi se do kraja veljače tekuće godine za prethodnu godinu.

DOH obrazac se koristi za prijavu poreza na dohodak. Podnosi se jednom godišnje i to do kraja veljače tekuće godine za prethodnu godinu. Ovaj obrazac dužne su podnijeti fizičke osobe koje su u poreznom razdoblju ostvarile dohodak od samostalne djelatnosti i/ili djelatnosti po osnovi kojih se dohodak utvrđuje i oporezuje kao dohodak od samostalne djelatnosti, fizičke osobe koje su u poreznom razdoblju ostvarile dohodak od nesamostalnog rada kao članovi posade broda u međunarodnoj plovidbi i fizičke osobe od kojih je to zatražila Porezna uprava (Porezna uprava, n.d.).

Slika 2. Prijava poreza na dohodak

Obrazac

REPUBLIKA HRVATSKA
 MINISTARSTVO FINANCIJA - POREZNA UPRAVA
 PODRUČNI URED _____
 ISPOSTAVA _____

PRIJAVA POREZA NA DOHODAK ZA _____ GODINU

1. OPĆI PODACI						
1.1. IME I PREZIME / IME RODITELJA:						
1.2. ADRESA (mjesto, ulica i kućni broj):						
1.2.1. Telefon:			1.2.2. Adresa elektroničke pošte:			
1.3. OIB:						
1.4. Potpomognuta područja ¹ i područje Grada Vukovara (zaokružiti): DA / NE						
1.5. PROMJENA PREBIVALIŠTA/UOBIČAJENOG BORAVIŠTA TIJEKOM GODINE						
R. br.	Razdoblje		Država	Mjesto	Ulica i kućni broj	Potpom. područja i Grad Vukovar ²
1.	od	do				
2.	od	do				
3.	od	do				
1.6. INVALID I HRVATSKI RATNI VOJNI INVALID IZ DOMOVINSKOG RATA (HRVI)						
R. br.	Razdoblje invalidnosti		HRVI DA / NE	oznaka invalidnosti ³ (zaokružiti)		postotak invalidnosti (ispunjava HRVI)
1.	od	do		I	I*	
2.	od	do		I	I*	
1.7. BROJ RAČUNA:						
OTVOREN U (NAZIV I SJEDIŠTE):						
1.8. PODACI O OPUNOMOĆENIKU / POREZKOM SAVJETNIKU						
1.8.1. NAZIV / IME I PREZIME:						

Izvor: Dokonal, T. (2019.), Što je dobro znati o godišnjoj prijavi poreza za 2018., preuzeto s <https://tockanai.hr/biznis/financije/prijava-poreza-na-dohodak-20304/> (29. 3. 2022.)

Od 1. siječnja 2017. godine u Hrvatskoj se primjenjuje sustav prema kojemu je ukupni dohodak podijeljen u dva dijela. Prvi dio je tzv. godišnji dohodak, odnosno ukupni dohodak od samostalnih djelatnosti koji se oporezuje progresivno po stopama 24 i 36% na temelju godišnje porezne prijave ili u posebnom postupku utvrđivanja godišnjeg poreza na dohodak. Drugi dio je tzv. konačni dohodak koji se ne prijavljuje u godišnjoj poreznoj prijavi. Porez na konačni dohodak plaćen je prilikom isplate dohotka te je time postupak oporezivanja završen.

Konačni dohodak obuhvaća dohodak od imovine i imovinskih prava, dohodak od kapitala, dohodak od osiguranja, drugi dohodak te dohodak od samostalne djelatnosti obrtnika koji plaćaju paušalni porez na dohodak. Dohodak od imovine obuhvaća najamnine i zakupnine (obračunava se

porezna stopa do 12%), imovinska prava (porezna stopa 24%), prodaja nekretnina i imovinskih prava (porezna stopa 24%) te otuđenje posebnih vrsta imovine (12%).

Dohodak od kapitala obuhvaća kapitalni dobitak (dohodak od prodaje udjela u društvima i vrijednosnih papira, porezna stopa 12%), isplaćenu dobit ili dividendu (12%), primitke od kamata (12%), izuzimanja od strane vlasnika (6%) i dodjelu ili opcijsku kupnju vlastitih dionica (24%). Na dohodak od osiguranja obračunava se porezna stopa od 12%. Drugi dohodak je dohodak utvrđen kao razlika vrijednosti imovine i visine sredstava kojima je stečena (50%), uz povrat doprinosa iznad najviše osnovice (36%) (Dokonal, 2019).

Zakon o porezu na dohodak (NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20) navodi da se godišnji porez utvrđuje prema poreznoj osnovici te se tako utvrđen godišnji porez umanjuje za 50% razmjernog dijela porezne obveze koja se odnosi na mirovinu ili za 50% razmjernog dijela porezne obveze koja se odnosi na ostali dohodak od rada ako porezni obveznik ima prebivalište i boravi na području jedinica lokalne samouprave razvrstanih u 1. skupinu po stupnju razvijenosti prema posebnom propisu o regionalnom razvoju Hrvatske i/ili na području grada Vukovara utvrđenog prema posebnom propisu o obnovi i razvoju grada Vukovara.

Od utvrđenog i umanjenog godišnjeg poreza na dohodak odbijaju se iznosi plaćenog predujma poreza po svim iskazanim dohocima te se utvrđuje razlika za uplatu ili povrat poreza. Osobni odbitak poreznog obveznika je neoporezivi dio dohotka. Osobni odbitak čine sljedeće četiri kategorije odbitaka (Isplate.info, n.d.):

1. osnovni osobni odbitak
2. osobni odbitak za uzdržavanu djecu
3. osobni odbitak za uzdržavane članove
4. osobni odbitak za invalidnost.

Tablica 3. Koeficijenti i iznosi osnovnog osobnog odbitka i uvećanja osnovnog osobnog odbitka

OSOBNI ODBITAK (osnovica osobnog odbitka je 2.500,00 kn)	KOEFICIJENT (koeficijenti se zbrajaju)	MJESEČNA SVOTA (kn)	GODIŠNJA SVOTA (kn)
osnovni osobni odbitak ¹	1,6	4.000,00	48.000,00
uzdržavani članovi uže obitelji i bivši bračni drug za kojeg se plaća alimentacija (U ili S)	0,7	1.750,00	21.000,00
prvo dijete (D1)	0,7	1.750,00	21.000,00
drugo dijete (D2)	1,0	2.500,00	30.000,00
treće dijete (D3)	1,4	3.500,00	42.000,00
četvrto dijete (D4)	1,9	4.750,00	57.000,00
peto dijete (D5)	2,5	6.250,00	75.000,00
šesto dijete (D6)	3,2	8.000,00	96.000,00
sedmo dijete (D7)	4,0	10.000,00	120.000,00
osmo dijete (D8)	4,9	12.250,00	147.000,00
deveto dijete ² (D9)	5,9	14.750,00	177.000,00
invalidnost ili tjelesno oštećenje poreznog obveznika, svakog uzdržavanog člana uže obitelji i svakog uzdržavanog djeteta (manja od 100%)	0,4	1.000,00	12.000,00
invalidnost ili tjelesno oštećenje utvrđeno po jednoj osnovi 100% i/ili korištenje, na temelju posebnih propisa, prava na doplatu za pomoć i njegu poreznog obveznika odnosno prava na osobnu invalidninu, svakog uzdržavanog člana uže obitelji i svakog uzdržavanog djeteta ³			

Izvor: Porezna uprava (n.d.) Tablica osobnog odbitka, preuzeto s https://www.porezna-uprava.hr/pozivni_centar/Stranice/tablica-osobnog-odbitka.aspx (20. 3. 2022.)

1 Mjesečni osnovni osobni odbitak se izračunava kao umnožak koeficijenta 1,6 i osnovice osobnog odbitka 2.500,00 kn ($1,6 \times 2.500,00 \text{ kn} = 4.000,00 \text{ kn}$).

2 Za svako daljnje uzdržavano dijete koeficijent osnovnoga osobnog odbitka progresivno se uvećava se za 1,1 više u odnosu prema koeficijentu za prethodno dijete.

3 Korištenje uvećanja osnovnog osobnog odbitka po ovoj osnovi isključuje korištenje uvećanja osnovnog osobnog odbitka po koeficijentu 0,4.

Obveznici poreza na dohodak koji obavljaju samostalnu djelatnost na području grada Vukovara, a koji zapošljavaju više od dva radnika u radnom odnosu na neodređeno vrijeme, pri čemu više od 50% radnika ima prebivalište i borave na potpomognutim područjima jedinica lokalne samouprave razvrstanih u 1. skupinu po stupnju razvijenosti, odnosno na području grada Vukovara, oslobođeni su plaćanja poreza na dohodak od tih djelatnosti (Zakon o porezu na dohodak, NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20).

Obveznicima poreza na dohodak koji obavljaju samostalnu djelatnosti na području jedinica lokalne samouprave razvrstanih u 1. skupinu po stupnju razvijenosti, a koji zapošljavaju više od dva radnika u radnom odnosu na neodređeno vrijeme, pri čemu više od 50% radnika ima prebivalište i borave na potpomognutim područjima jedinica lokalne samouprave razvrstanih u 1. skupinu po stupnju razvijenosti prema posebnom propisu o regionalnom razvoju Hrvatske, odnosno na području grada Vukovara, utvrđeni porez na dohodak od tih djelatnosti na tim područjima umanjuje se za 50%.

Obveznicima poreza na dohodak koji obavljaju samostalne djelatnosti dohodak od samostalne djelatnosti može se u poreznom razdoblju dodatno umanjiti za iznos isplaćenih plaća i uplaćenih doprinosa na plaću novim radnicima. Ako porezni obveznik tijekom poreznog razdoblja sklopi ugovor o radu s novim radnicima, a u istom poreznom razdoblju raskine ugovor o radu s određenim brojem radnika, dohodak se umanjuje za razliku između obračunanih i isplaćenih plaća novim

radnicima i obračunanih plaća koje bi u istom poreznom razdoblju primili radnici s kojima je raskinut ugovor o radu. Ovo se pravo može koristiti godinu dana od dana zaposlenja novih radnika, a ako se radi o zaposlenju osoba s invaliditetom, ovo pravo može se koristiti do tri godine.

Obveznicima poreza na dohodak koji obavljaju samostalne djelatnosti može se dodatno umanjiti i za iznos državne potpore za obrazovanje i izobrazbu te iznos potpore male vrijednosti za izvođenje praktične nastave i vježbe naukovanja u sustavu vezanih obrta. Dohodak od samostalne djelatnosti može se u poreznog razdoblju dodatno umanjiti po osnovi izdataka za istraživanje i razvoj (Zakon o porezu na dohodak, NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20).

2.2.Pravo na povrat poreza u Hrvatskoj

Ukoliko se nakon utvrđivanja godišnjeg poreza na dohodak utvrdi razlika vezana uz više plaćeni predujam poreza u odnosu na utvrđenu godišnju obvezu, više uplaćeni porez u prethodnoj godini vraća se poreznom obvezniku bez posebnog pismenog zahtjeva (Porezna uprava, 2019). Godišnji obračun poreza prema službenoj dužnosti provodi za sve građane Porezna uprava. Porezna uprava na temelju raspoloživih podataka utvrđuje koji porezni obveznici ostvaruju pravo na povrat preplaćenog poreza na dohodak, odnosno koji građani imaju obvezu plaćanja razlike poreza (Zuber, 2022).

Poseban postupak godišnjeg obračuna poreza na dohodak provodi se za stjecatelje plaća, mirovina i drugog dohotka te za autorske honorare i honorare koje ostvaruju umjetnici, novinari i sportaši. Na temelju informacija iz JOPPD obrasca Porezna uprava dobiva informacije o ostvarenom dohotku na temelju plaće, mirovine ili drugog dohotka (Zuber, 2022).

Kada je riječ o dohotcima primljenima iz inozemstva ili od drugih građana, podatke Poreznoj upravi dostavljaju sami stjecatelji dohotka. Navedeni se podaci dostavljaju na obrascu JOPPD ili uz propisane uvjete na obrascu INO-DOH. Ukoliko porezni obveznici žele da im se porez na

dohodak plaćen u inozemstvu uračuna u podmirenje porezne obveze u Republici Hrvatskoj, navedeno trebaju zatražiti od Porezne uprave te moraju najkasnije do 30. studenog tekuće godine dostaviti potvrdu inozemnog tijela o porezu na dohodak plaćenom u drugoj državi.

Prilikom utvrđivanja godišnje porezne obveze Porezna uprava primjenjuje godišnju poreznu tarifu te na poreznu osnovicu do 360.000 kuna obračunava porez po stopi od 20% dok na razliku preko navedenog iznosa obračunava porez po stopi od 30%. Navedeno Porezna uprava uvećava za prirez ukoliko je obveza plaćanja prireza propisana prema prebivalištu poreznog obveznika. Prije nego što se utvrdi godišnja porezna osnovica ostvareni dohodak se umanjuje za godišnji osobni odbitak od 48.000,00 kuna. Ako porezni obveznik ima uzdržavane članove obitelji i/ili invalidnost i/ili dokaze o donacijama za neprofitne namjene, ostvareni dohodak se umanjuje za odgovarajući povećani iznos osobnog odbitka. Do podataka o osobnom odbitku Porezna uprava dolazi na temelju PK kartice i obrasca ZPP DOH (Zuber, 2022).

Pravo na povrat poreza na dohodak za prošlu godinu imaju građani rezidenti Republike Hrvatske koji tijekom prethodne godine nisu iskoristili pravo na ukupni godišnji osobni odbitak kao propisanu poreznu olakšicu. Za korištenje osnovnog osobnog odbitka od 48.000,00 kuna ne treba se Poreznoj upravi podnositi zahtjev. Međutim, za uvećanje odbitka prema osnovama koje nisu upisane u PK karticu porezni obveznik treba do kraja veljače tekuće godine dostaviti obrazac ZPP-DOH (Zuber, 2022). U ovoj skupini ostvaritelja prava na povrat poreza najzastupljeniji su građani koji su s poslodavcem ugovorili neto plaću, porezni obveznici koji su propustili upisati uzdržavane članove ili podatak o invalidnosti u PK karticu te oni koji su se odlučili propisane olakšice drugačije podijeliti između sebe (Zuber, 2022).

Posebnu skupinu osoba s pravom na povrat poreza na dohodak čine radnici koji su mlađi od 30 godina. Ukoliko su navedeni radnici u prošloj godini bili mlađi od 25 godina, Porezna uprava im vraća ukupni porez iz plaće plaćen po stopi od 20%. Ukoliko su navedeni radnici prošle godine bili u dobi od 25 do 30 godina, ostvaruju povrat u iznosu 50% poreza na dohodak plaćenog po nižoj poreznoj stopi od 20%. Treba naglasiti kako u ovakvim okolnostima datum rođenja nema utjecaj, odnosno povrat se ostvaruje za cijelu godinu u kojoj je osoba navršila do 25, odnosno 30 godina.

Po istoj osnovi povrat poreza na dohodak od nesamostalnog rada ostvaruju i radnici stranci koji su u prošloj godini radili na temelju radnih dozvola. Međutim, oni nemaju pravo na ukupni godišnji osobni odbitak, već imaju pravo samo na osnovni osobni odbitak za mjesece u kojima su ostvarili primitke. Također, građani koji imaju prebivalište na prvoj skupini porezno potpomognutih područja i u gradu Vukovaru, ako tijekom prošle godine nisu kod isplate plaća i mirovina koristili pravo na umanjenje poreza za 50% (a zatražili su korištenje navedene porezne pogodnosti), ostvaruju pravo na povrat poreza na dohodak. Pravo na povrat poreza na dohodak imaju i osobe koje su u prošloj godini ostvarivale samo primitke od drugog dohotka (Zuber, 2022).

Slika 3. Informativni kalkulator za izračun visine povrata poreza na dohodak

<p>Odaberite godinu</p> <p>2022 ▲</p> <hr/> <p>Dob osobe za izračun</p> <p>BEZ IZRAČUNA ZA MLADE ▲</p> <hr/> <p>Isplaćeni bruto primici*</p> <p>5000</p> <hr/> <p>Uplaćeni doprinosi*</p> <p>2700</p> <hr/> <p>Godišnji osobni odbitak*</p> <p>Minimalni godišnji osobni odbitak iznosi 48.000,00 kn.</p> <p>48000</p> <hr/> <p>☐ Upiši po mjesecima</p> <hr/> <p>Uplaćeni porez na dohodak i prirezu porezu na dohodak*</p> <p>5000</p> <hr/> <p>Godišnja stopa prireza</p> <p>KRIŽEVCI (10%) ⊗ ▲</p>	<p>Obveza poreza - 20%:</p> <p>0,00</p> <hr/> <p>Obveza poreza - 30%:</p> <p>0,00</p> <hr/> <p>Obveza prireza:</p> <p>0,00</p> <hr/> <p>Obveza poreza i prireza:</p> <p>0,00</p> <hr/> <p>Razlika uplaćenog poreza i prireza:</p> <p>5.000,00</p> <hr/> <div style="border: 2px solid green; padding: 10px; text-align: center;"> <p>Prema informativnom izračunu ostvarujete pravo na povrat u iznosu od</p> <p>5.000,00 kn.</p> </div> <p>Obračun je informativnog karaktera i ne mora predstavljati stvarno stanje nastalo godišnjim obračunom.</p>
---	---

Izvor: Porezna uprava (n.d.), Informativni kalkulator, preuzeto s <https://kalkulator.porezna-uprava.hr/#/app/home> (30. 3. 2022.)

2.3.Reforma povrata poreza

Posljednjom reformom povrata poreza umanjen je godišnji porez na dohodak fizičkim osobama do 25 godina starosti te fizičkim osobama do 30. godina starosti. Kao što je već navedeno, ako fizička osoba u dobi do 25 godina starosti ostvari dohodak od nesamostalnog rada, odnosno plaće, na godišnjoj razini umajnuje joj se porez na dohodak za 100% razmjernog dijela porezne obveze koja se obračunava na dio godišnje porezne osnovice od 360.000,00 kuna. Navedena porezna osnovica odnosi se na dohodak od plaće. Reformom povrata poreza omogućeno je da se umanjnje koristi u godišnjem obračunu poreza na dohodak tijekom cijelog poreznog razdoblja u kojem porezni obveznik navršava određenu godinu (Porezna uprava, n.d.).

Tablica 4. Porezno razdoblje u kojem ostvaruju poreznu olakšicu porezni obveznici u dobi do 25 godine

POREZNO RAZDOBLJE:	Godine rođenja mladih fizičkih osoba koje imaju pravo na umanjnje u pojedinom poreznom razdoblju:
	DO 25 GODINA – 100% UMANJNJE POREZA I PRIREZA
2020.	1995., 1996., 1997. ...
2021.	1996., 1997., 1998. ...
2022.	1997., 1998., 1999. ...
2023.	1998., 1999., 2000. ...
2024.	1999., 2000., 2001. ...
2025.	2000., 2001. 2002. ...

Izvor: Porezna uprava (n.d.), Umanjenja godišnjeg poreza na dohodak osobama do 30 godina života, preuzeto s https://www.porezna-uprava.hr/pozivni_centar/Stranice/umanjenja-osobama-do-30-godina.aspx (28. 3. 2022.)

Reformom je umanjen i godišnji porez na dohodak fizičkim osobama u dobi od 26 do 30 godina života. Fizičkim osobama u dobi od 26 do 30 godina koje ostvare dohodak od nesamostalnog rada,

odnosno plaće godišnji porez na dohodak se umanjuje za 50% u razmjenom dijelu porezne obveze koja je obračunana na dio godišnje porezne osnovice od 360.000,00 kuna te se ona treba odnositi na dohodak od plaće.

Tablica 5. Porezno razdoblje u kojem ostvaruju poreznu olakšicu porezni obveznici u dobi do od 26 do 30 godina

POREZNO RAZDOBLJE:	Godine rođenja mladih fizičkih osoba koje imaju pravo na umanjenje u pojedinom poreznom razdoblju:
	OD 26 DO 30 GODINA – 50% UMANJNJE POREZA I PRIREZA
2020.	1990., 1991., 1992., 1993. i 1994.
2021.	1991., 1992., 1993., 1994. i 1995.
2022.	1992., 1993., 1994., 1995. i 1996.
2023.	1993., 1994., 1995., 1996. i 1997.
2024.	1994., 1995., 1996., 1997. i 1998.
2025.	1995., 1996., 1997., 1998. i 1999.

Izvor: Porezna uprava (n.d.), Umanjenja godišnjeg poreza na dohodak osobama do 30 godina života, preuzeto s https://www.porezna-uprava.hr/pozivni_centar/Stranice/umanjenja-osobama-do-30-godina.aspx (28. 3. 2022.)

3. MLADI I POV RAT POREZA U HRVATSKOJ

Status mladih osoba na tržištu rada različit je u pojedinim državama te često ovisi o mjerama javne politike vezanima uz potporu mladih na tržištu rada. Jedna od takvih mjera jest i povrat poreza na dohodak. U ovom poglavlju se govori o položaju mladih na tržištu rada kao i o povratu poreza na dohodak mladima.

3.1.Položaj mladih na tržištu rada

Nakon što mladi završne obrazovanje trebali bi biti uključeni na tržište rada, no navedeno nije jednostavno i zato se mladi često susreću s nezaposlenošću, odnosno nemogućnošću zapošljavanja što je prepoznato kao problem u brojnim državama. Podaci ukazuju na to da je stopa nezaposlenosti mladih osoba veća u odnosu na nezaposlenost drugih dobnih skupina.

3.1.1. Problem nezaposlenosti mladih u Hrvatskoj – usporedba s Europskom unijom

Uzroci nezaposlenosti mladih pod utjecajem su ekonomske situacije u pojedinoj državi te demografskih činitelja. Oni se mogu razmatrati na temelju sustava države usmjerenog prema uključivanju mladih na tržište rada, ali i u kontekstu odnosa mladih prema tom tržištu rada (Potočnik, 2007).

Glavni uzroci nezaposlenosti mladih su:

- marginalizacija
- neusklađenost ponude i potražnje na tržištu rada
- radno (ne)iskustvo
- neinformiranost.

Marginalizacija, kao uzrok nezaposlenosti mladih, bit će obrađena u idućem potpoglavlju. Među iznimno važne uzroke nezaposlenosti mladih ubraja se neusklađenost ponude i potražnje na tržištu rada. Ovaj problem dovodi do toga da mladi završavaju obrazovanja koja nisu deficitna na tržištu,

odnosno izostanak aktivne politike vezane uz obrazovanje za zanimanja koja su potrebna na tržištu dovodi do toga da je tržište rada s potražnjom za nekim zanimanjima prezasićeno dok za druga postoji deficit. „U nas se, nažalost, potrebe tržišta rada ne usklađuju sa školskim programima, a većina poduzeća još uvijek nije zainteresirana za organiziranje takvog vida prakse.“ (Obadić, 2017: 147).

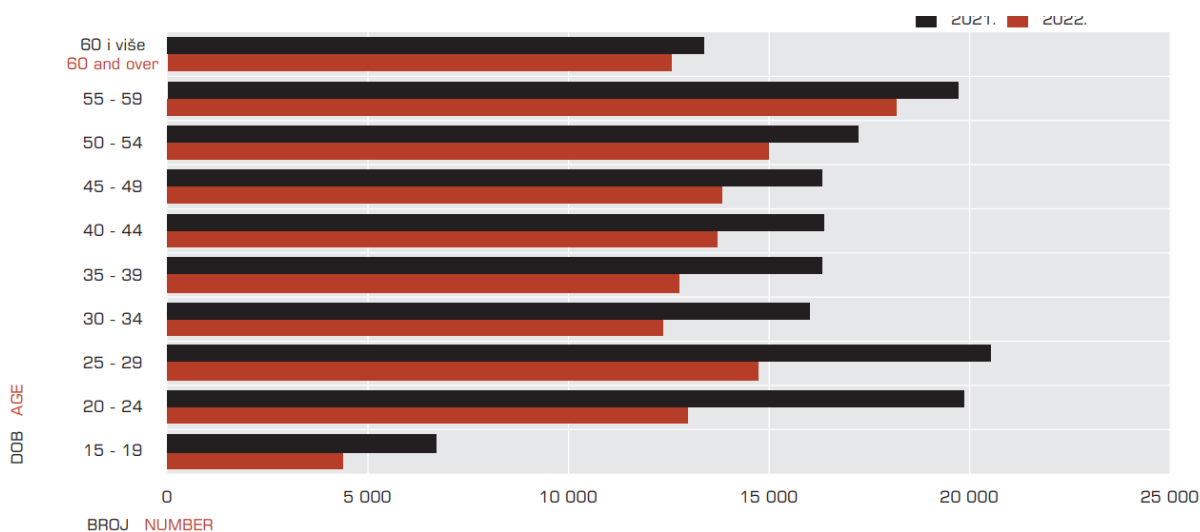
Problem s kojima se mladi često susreću jest i izostanak radnog iskustva. Naime, nerijetko se događa da bi mladi trebali radno iskustvo steći tek nakon završetka srednje škole ili visokog obrazovanja. Takve okolnosti dovode do toga da mladi na tržište rada ulaze bez iskustva. Upravo ovaj je problem u brojnim državama prepoznat kao bitan uzrok nezaposlenosti mladih te se poradi toga mlade na tržište rada uključuje u srednjim školama i tijekom visokoškolskog obrazovanja, a sve kako bi stekli praksu i upoznali se sa svojim budućim zanimanjima (Obadić, 2017).

Neinformiranost, također, je prepoznata kao važan uzrok nezaposlenosti mladih. Naime, brojne mlade osobe nisu informirane o mogućnostima poboljšanja vlastitih kompetencija na tržištu rada. Danas postoje programi individualnog i grupnog savjetovanja mladih vezani uz uključivanje na tržište rada, mjere samozapošljavanja i dr. Upravo izostanak informacija vezanih uz navedena područja jedan je od uzroka nezaposlenosti mladih.

Danas je prostorna mobilnost često povezana s manje razvijenim državama te državama u tranziciji. Ona se odnosi na to da pojedini prostori u takvim državama nemaju razvijenu poslovnu infrastrukturu, a odlazak na posao u udaljena mjesta financijski je skup i nije prihvatljiv. U takvim okolnostima mladi rade na radnim mjestima koja su im ponuđena te često ne razvijaju vlastite sposobnosti i potencijale, a što bi vjerojatno bilo drugačije da imaju prilike raditi u razvijenim sredinama i da se potiče njihov osobni rast i razvoj u poslovnom svijetu. Posljedično, takve okolnosti ukazuju na to da svi nemaju jednak pristup tržištu rada, a te razlike dolaze do izražaja već kod smog ulaska na tržište rada te se vrlo često prenose na cijeli radni vijek pojedinca, a kasnije i na njegove potomke.

Grafikon 1 prikazuje broj nezaposlenih osoba prema dobi krajem veljače 2021. i 2022. godine u Republici Hrvatskoj.

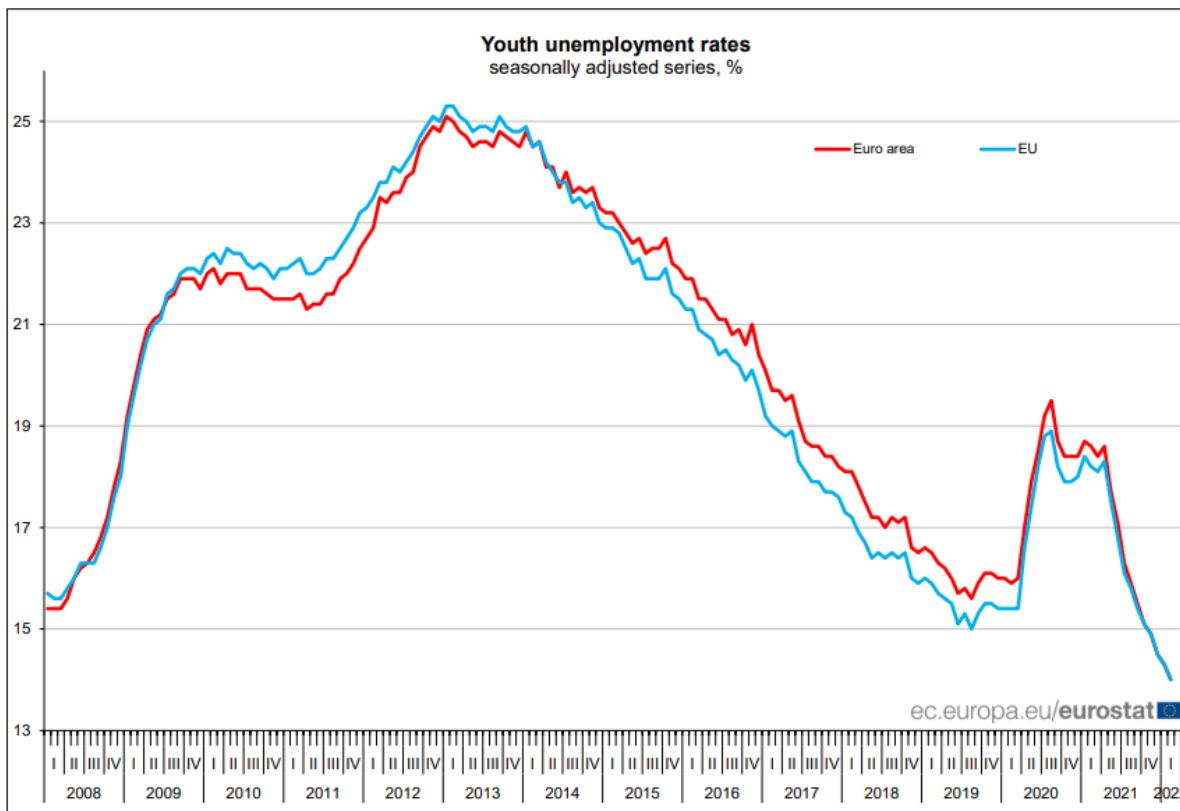
Grafikon 1. Broj nezaposlenih osoba prema dobi krajem veljače 2021. i 2022. godine u Republici Hrvatskoj

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje (2022.), Mjesečni statistički bilten, preuzeto s <https://publikacije.hzz.hr/statisticke-publikacije/#mjesecebilten> (4. 4. 2022.)

Podaci s Grafikona 1 ukazuju na to da, iako je smanjen broj nezaposlenih mladih u Republici Hrvatskoj u veljači 2022. u odnosu na veljaču 2021. godine, još uvijek je velik broj mladih u dobi od 20 do 29 godina nezaposleno. U dobnoj skupini od 25 do 29 godina više je nezaposlenih osoba, nego u dobnoj skupini od 20 do 24 godina (Hrvatski zavod za zapošljavanje, 2022). Grafikon 2 prikazuje kretanje nezaposlenosti mladih u Europskoj uniji.

Grafikon 2. Kretanje nezaposlenosti mladih u Europskoj uniji

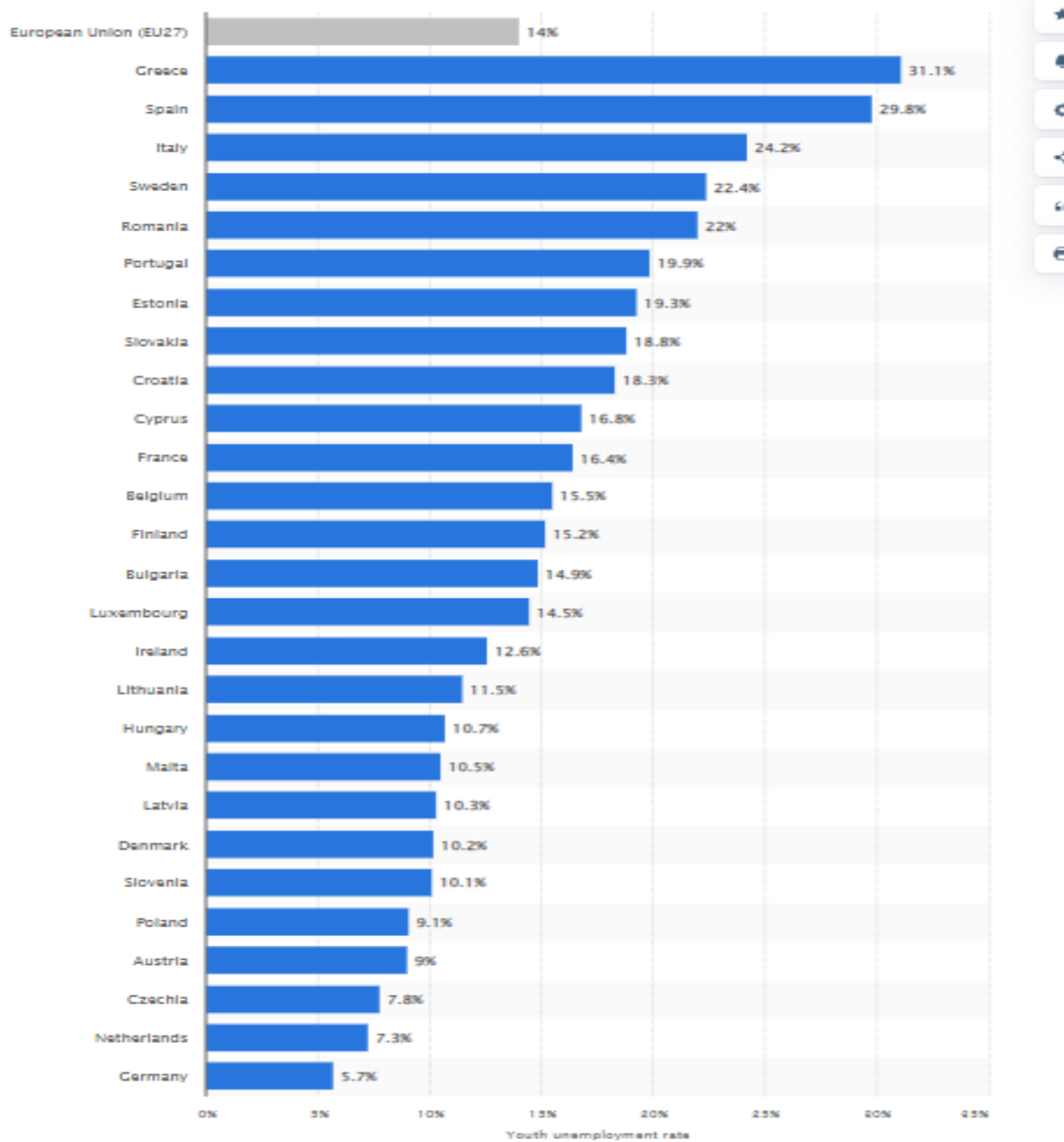

Izvor: EUROSTAT (2022.) Euro area unemployment at 6.8%.

<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/14358254/3-31032022-AP-EN.pdf/56d0f0a6-de1f-9099-63e2-a2cbf543e4c2?t=1648654477051> (4. 4. 2022.)

U veljači 2022. godine 2,581 milijun mladih osoba bilo je nezaposleno u Europskoj uniji, od čega je 2,101 milijun mladih bio nezaposlen u europodručju. U veljači 2022. godine stopa nezaposlenosti mladih iznosila je 14,0% i u Europskoj uniji i u europodručju, u odnosu na 14,3% u oba područja u siječnju 2022. godine. U usporedbi sa siječnjem 2022., nezaposlenost mladih smanjena je za 38,000 u Europskoj uniji i za 26,000 u europodručju. Ako se usporedbi s veljačom 2021. godine, nezaposlenost mladih smanjena je za 602.000 u Europskoj uniji i za 512000 u europodručju. Grafikon 3 prikazuje kretanje nezaposlenosti u državama Europske unije u veljači 2022. godine.

Grafikon 3. Kretanje nezaposlenosti u državama Europske unije u veljači 2022. godine

Izvor: Statista (2022.) Youth unemployment rate in the European Union as of February 2022, by country, <https://www.statista.com/statistics/613670/youth-unemployment-rates-in-europe/> (4. 4. 2022.)

Od veljače 2022., Grčka je imala najvišu stopu nezaposlenosti mladih u Europi, od 31,1%, dok je Španjolska imala drugu najvišu stopu nezaposlenosti mladih, od 29,8%. U 27 država članica Europske unije Njemačka ima najnižu stopu nezaposlenosti mladih od 5,7%. Na razini Europske unije, prema postotku nezaposlenosti mladih, Republika Hrvatska se nalazi na devetom mjestu s 18,3% nezaposlenih mladih (Statista, 2022).

Jedan od ključnih problema, koji je još uvijek prisutan u Hrvatskoj, jest upoznavanje mladih s tržištem rada prije završetka njihovog formalnog obrazovanja. Na razini cijelog školstva trebalo bi uvrstiti obveznu stručnu praksu koja bi bila kombinirana s nastavom u školama ili na fakultetima. Time bi se mlade upoznalo s tržištem rada i osposobilo bi ih se da na tržište rada ne uđu bez ikakvog iskustva. S druge strane, na taj način bi poslodavci bili više zainteresirani za zapošljavanje mladih koji su tek završili obrazovanje. Nadalje, time bi mladi nakon obrazovanja postali aktivna radna snaga što bi posljedično spriječilo njihovu dugotrajnu nezaposlenost i nezainteresiranost za ulazak na tržište rada. U tom kontekstu, ključno je povezati obrazovanje i poslovnu praksu.

Drugi problem koji treba rješavati odnosi se na usklađivanje ponude i potražnje na tržištu rada. Hrvatska se danas suočava s popriličnom neusklađenošću na tom području pa tako u pojedinim zanimanjima postoji višak potražnje za radom dok u pojedinim postoji deficit. Politika poticanja obrazovanja za deficitna zanimanja treba uključivati stipendije za takva obrazovanja, osiguravanje prostorne mobilnosti kao i osiguravanje radnog mjesta nakon što se završi obrazovanje. Time mladi mogu biti motivirani da upišu zanimanja u kojima nedostaje radna snaga što posljedično može smanjiti nezaposlenost mladih.

Problem nezaposlenosti mladih odnosi se i na marginalizaciju mladih iz siromašnih ili ruralnih sredina. Mladima iz siromašnih ili ruralnih sredina treba osigurati obrazovanje koje će biti u skladu s njihovim potrebama, afinitetima i sposobnostima. Država i lokalna zajednica treba omogućiti svakom mladom čovjeku jednaki pristup obrazovanju bez obzira na otežavajuće okolnosti koje su prostorne ili socijalne prirode. Dostupnost obrazovanju preduvjet je zapošljavanja i ostvarivanja u radnom smislu. Iz navedenog razloga treba formirati politiku koja će biti usmjerena prema obrazovanju svih pod jednakim uvjetima, a ne politiku koja će jednima biti više naklonjena dok će drugi biti diskriminirani zbog određenih okolnosti.

Da bi se mladima omogućilo prelazak iz obrazovanja na tržište rada, potrebno je formirati aktivnu politiku tržišta rada usmjerenu prema mladima. Takve programe treba usmjeriti prema poboljšanju zapošljivosti mladih (Bejaković i Mrnjavac, 2016). Primjer takvog programa jest u Hrvatskoj pokrenut od Hrvatskog zavoda za zapošljavanje koji podrazumijeva „stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa“. „Na taj se način poslodavcu, koji sada može biti i iz privatnog sektora, refundiraju troškovi obveznih doprinosa (mirovinsko i zdravstveno osiguranje te, za one s prethodnim radnim iskustvom, zaštita zdravlja na radu.“ (Bejaković i Mrnjavac, 2016: 33).

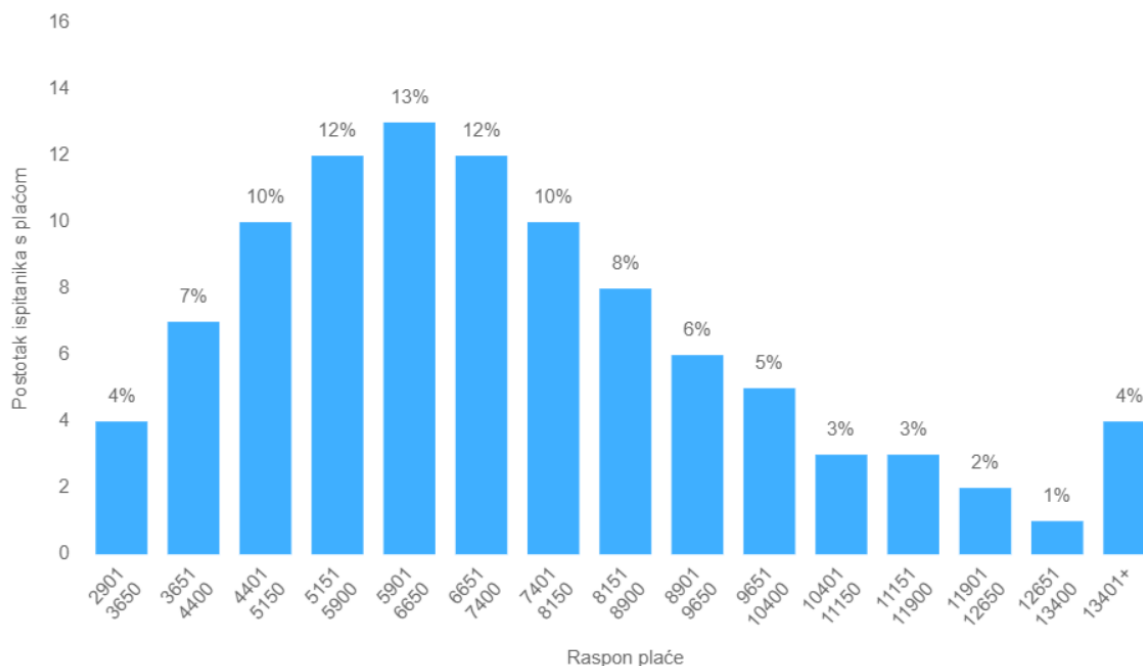
Poticanje poslodavaca na zapošljavanje mladih treba se usmjeriti i prema poticanju na zapošljavanje marginaliziranih skupina, primjerice, osoba s invaliditetom, dugogodišnjih korisnika socijalne skrbi, bivših ovisnika, samohranih roditelja i sl. Budući da su ove skupine mladih često marginalizirane i često imaju otežan pristup radu, bitno je formirati javnu politiku na državnoj i lokalnoj razini kojom će poslodavci biti motivirani da zaposle ove skupine mladih. Ovakvim politikama može se bitno smanjiti dugogodišnja nezaposlenost navedenih skupina i prelazak njihove dugogodišnje nezaposlenosti u trajnu nezaposlenost.

Informiranje mladih o njihovim pravima i mogućnostima vezanima uz zaposlenje, također, može potaknuti njihovo veće zapošljavanje. To se posebno odnosi na informiranje marginaliziranih skupina koje često teže dolaze do informacija o tržištu rada. Smanjenje nezaposlenosti mladih može se postići i poticanjem mladih na prekvalifikaciju ili na dodatno usavršavanje. Time ih se može bolje osposobiti za tržište rada i učiniti poslodavcima privlačnijom radnom snagom. Također, ovaj mjera posljedično dovodi do smanjenja nezaposlenosti mladih.

3.1.2. Plaće mladih u odnosu na ostale zaposlene

U Republici Hrvatskoj postoji vrlo široka lepeza kada je riječ o visini mjesečne plaće zaposlenika. Grafikon 4 prikazuje raspodjelu zaposlenika u Republici Hrvatskoj po visini mjesečnih plaća.

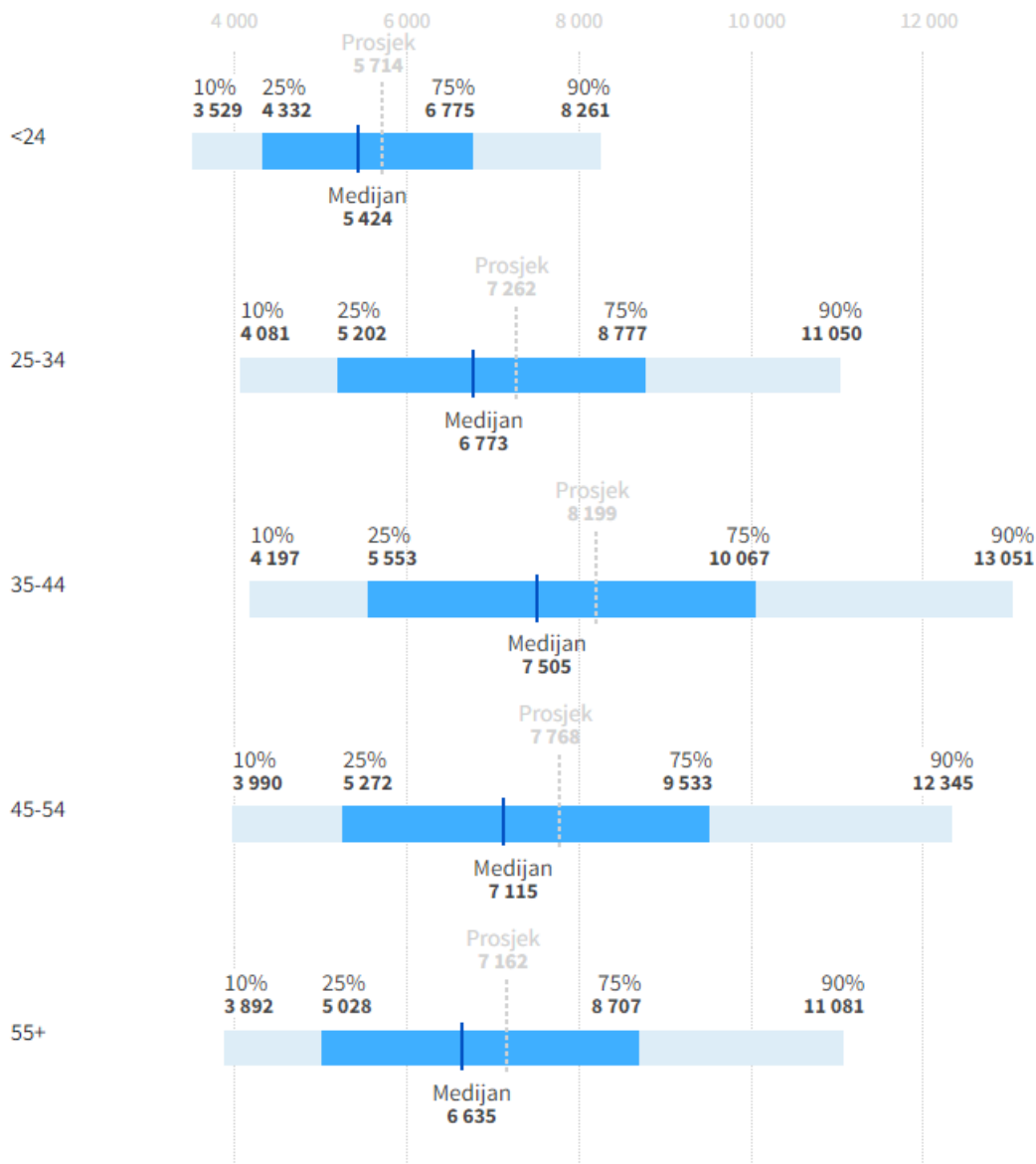
Grafikon 4. Raspodjela zaposlenika po plaćama u Republici Hrvatskoj

Izvor: Moja plaća (n.d.) Plaće u Hrvatskoj, preuzeto s <https://www.mojaplaca.hr/placa-u-zemlji> (5. 4. 2022.)

Najviše zaposlenika u Hrvatskoj ima plaće u rasponu od 5901 do 6650 kuna. Slijede zaposlenici koji imaju plaće u rasponu od 5151 do 5900 kuna te oni s plaćama u rasponu od 6651 do 7400 kuna. Najmanje zaposlenika u Hrvatskoj ima plaće u rasponu od 12651 do 13400 kuna (Moja plaća, n.d.). Grafikon 5 prikazuje visine prosječnih plaća u Republici Hrvatskoj s obzirom na dob zaposlenika.

Grafikon 5. Prosječne plaće zaposlenika s obzirom na dob

Izvor: Moja plaća (n.d.) Plaće u Hrvatskoj, preuzeto s <https://www.mojaplaca.hr/placa-u-zemlji> (5. 4. 2022.)

Podaci na Grafikonu 5 ukazuju na to da se u Republici Hrvatskoj visina plaće povećava s dobi zaposlenika. To znači da mladi, u odnosu na ostale zaposlenike u Republici Hrvatskoj, imaju niže plaće.

3.2. Povrat poreza na dohodak mladima

U 2019. godini izmijenjen je Zakon o porezu na dohodak, a navedene izmjene stupile su na snagu 2020. godine. Promjene se odnose na smanjenje porezne obveze za mlade. Izmjenom su obuhvaćene dvije dobne skupine mladih, odnosno mladi do 25 godina te mladi stariji od 25 godina i mladi od 30 godina. Obje dobne skupine imaju pravo na smanjenje porezne obveze po osnovi dohotka od nesamostalnog rada, odnosno plaće. Kao što je ranije navedeno, mladi do 25 godina ostvaruju pravo na smanjenje porezne obveze od 100% dok mladi koji imaju više od 25, a manje od 30 godina ostvaruju pravo na smanjene porezne obveze od 50%.

Treba naglasiti da se umanjenje godišnjeg poreza na dohodak koristi za cijelo porezno razdoblje u kojem porezni obveznik navršava određenu godinu života. Tablica u nastavku prikazuje primjer povrata poreza na dohodak za mlade osobe u 2021. godini (RRiF, 2021).

Tablica 6. Simulacija povrata poreza na dohodak za mlade osobe u 2021. godini

OPIS	Mlada osoba do 25 godina	Mlada osoba od 25 do 30 godina
Bruto plaća	120.000,00	120.000,00
Mirovinsko 1. stup	18.000,00	18.000,00
Mirovinsko 2. stup	6.000,00	6.000,00
Dohodak	96.000,00	96.000,00
Osobni odbitak	48.000,00	48.000,00
Porezna osnovica	48.000,00	48.000,00
Porez po stopi 20%	9.600,00	9.600,00
Porez po stopi 30%	0,00	0,00
Porez ukupno	9.600,00	9.600,00
Prizez	1.728,00	1.728,00
Ukupno porez i prizez	11.328,00	11.328,00

Umanjenje za mlade	11.328,00 x 100%	11.328,00 x 50%
POVRAT POREZA NA DOHODAK OD NESAMOSTALNOG RADA ZA MLADE OSOBE	11.328,00	5.664,00

Izvor: RRiF (2021.), Povrat poreza na dohodak mladima, preuzeto s

https://www.rri.hr/povrat_poreza_na_dohodak_mladima-1911-vijest/ (1. 4. 2022.)

3.3. Utjecaj reforme povrata poreza na dohodak mladih

Utjecaj reforme povrata poreza na dohodak mladih kritički je obrazložio Badovinac (2020). Kako bi što jasnije ukazao na utjecaj reforme na dohodak mladih, poslužio se primjerom. U primjeru je prikazan utjecaj reforme na neto plaću, odnosno stanje neto plaće prije i nakon provedene reforme. Primjer se odnosi na osobu koja ima 24 godine i prima bruto plaću u iznosu od 10.000 kuna te nema uzdržanih članova obitelji i živi u gradu Zagrebu (prerez porezu na dohodak u gradu Zagrebu je 18%).

Tablica 7. Neto plaća prije i nakon reforme

	PRIJE IZMJENA	NAKON IZMJENA
BRUTO PLAĆA	10.000	10.000
DOPRINOSI IZ PLAĆE	-2.000	-2.000
I. STUP	-1.500	-1.500
II. STUP	-500	-500
DOHODAK	8.000	8.000
OSOBNI ODBITAK	-4.000	-4.000
OSNOVNI OSOBNI ODBITAK	-4.000	-4.000
OSOBNI ODBITAK ZA UZDRŽAVANE	0	0

ČLANOVE OBITELJI		
POREZNA OSNOVICA	4.000	4.000
POREZ NA DOHODAK	-960	0
PRIREZ POREZU NA DOHODAK	-172,80	0
NETO PLAĆA	6.867,20	8.000,00

Izvor: Badovinac, F. (2020.), Četvrti krug porezne reforme i mladi, *Pravnik – časopis za pravna i društvena pitanja*, 54(106), 262-268

Neto plaća iz prikazanog primjera, zahvaljujući oslobođenju od porezne obveze u iznosu od 100% u odnosu na razdoblje prije reforme, povećala se za 1.132,80 kuna u apsolutnom iznosu, odnosno 16,4958% u relativnom iznosu (Badovinac, 2020).

Temeljni prigovor vezan uz navedenu mjeru poreznog rasterećenja Badovinac (2020) nalazi u mogućem problem u kontekstu jedinica lokalne samouprave. “Naime, prihodi od poreza na dohodak u cijelosti pripadaju jedinicama lokalne samouprave te su njihov vrlo važan izvor primanja. Stoga se razvila bojazan za njihov opstanak kada ostanu bez dobrog dijela tih prihoda.” (Badovinac, 2020: 265). Ipak, ovaj problem ne će na sve jedinice lokalne samouprave jednako utjecati. Najveće gubitke imat će, odnosno već imaju, gradovi koji prema dobnoj strukturi zaposlenosti imaju najveći udio mladih (Zagreb, Split, Rijeka i Osijek). To se odnosi i na gradove u sjeverozapadnoj Hrvatskoj koji prednjače po broju mladih zaposlenih. Ukupan broj mladih u ovoj dobnoj kategoriji je 370.000, a u sustavu poreza na dohodak je njih otprilike 250.000.

Budući da je ovaj problem identificiran prije početka provedbe reforme, Ministarstvo financija se obvezalo nadoknaditi te iznose jedinicama lokalne samouprave i to sredstvima iz Državnog proračuna Republike Hrvatske.

Badovinac (2020) navodi još jedno problematično područje u kontekstu navedene mjere, odnosno reforme. Nakon što zaposlena osoba navrší trideset godina smanjit će joj se iznos neto plaće za iznos poreznog rasterećenja. Navedeni nagli gubitak mogao bi dovesti do nezadovoljstva i pada motivacije za rad. Ipak, ako se pretpostavi da s godinama rada zaposlena osoba napreduje te se sukladno tome povećava i njezina plaća, navedeni problem trebao bi imati manji utjecaj (Badovinac, 2020).

Predmetna mjera smanjenja porezne obveze za mlade opisana je kao demografska mjera. Da bi se utvrdilo je li bilo potrebno uvoditi navedenu mjeru u kontekstu demografije, treba razmotriti demografsko stanje u Hrvatskoj. Posljednjih godina u Republici Hrvatskoj su utvrđeni veliki demografski problemi. “Stopa nataliteta je u padu, stanovništvo stari, a uz to velik problem predstavlja značajno iseljavanje stanovništva, poglavito mladih. Porast iseljavanja izrazito je dobio na snazi nakon 2013. godine kada je Republika Hrvatska postala članica Europske unije. Pad stope nataliteta, starenje stanovništva i iseljavanje stanovništva rezultiraju smanjenjen broja stanovnika, što postaje veliki problem kako za porezni, tako i za mirovinski sustav.” (Badovinac, 2020: 266).

Na održivost mirovinskog sustava utječe omjer broja zaposlenih i umirovljenika. Navedeni omjer u Republici Hrvatskoj polako se približava omjeru 1:1. Ministarstvo financija je prepoznalo ovaj problem te je u zakon uvrstilo navedenu mjeru.

4. ZAKLJUČAK

Porezni sustav važan je za svaku suvremenu državu jer se kroz porezni sustav ostvaruju prihodi na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini. U Republici Hrvatskoj porezni sustav je prošao kroz nekoliko reformi koje su bile usmjerene na poboljšanje njegove funkcionalnosti kao i na prilagođavanje suvremenim gospodarskim, društvenim i drugim kretanjima. U tom kontekstu u Republici Hrvatskoj govori se o pet krugova poreznih reformi.

Poreznim reformama nastoji se utjecati na različite ranjive skupine u društvu, na poslovne subjekte, poduzetničku klimu, demografsko stanje u društvu i sl. Naime, porezne reforme trebale bi osigurati bolje uvjete života, kvalitetnije uvjete za poslovanje, privlačenje investicija, zadržavanje ljudi u društvu, smanjenje opterećenja kućanstava i dr. Kako bi se sve to osiguralo, bitno je da su poreznim reformama obuhvaćeni ključni problemi u društvu, odnosno da one daju odgovor na izazove s kojima se društvo u određenom trenutku nosi.

Poreznim reformama obuhvaćen je i Zakon o porezu na dohodak. U četvrtom krugu poreznih reformi u Republici Hrvatskoj, u kontekstu Zakona o porezu na dohodak, donesene su vrlo važne promjene koje se odnose na mlade do 25 godina starosti te na one u dobi većoj od 25 godina i manjoj od 30 godina. Reforma je omogućila mladim zaposlenim osobama ostvarivanje prava na povrat poreza. Zaposlene osobe u dobi do 25 godina imaju mogućnost koristiti pravo na smanjenje porezne obveze od 100% dok osobe starije od 25 godina, ali mlađe od 30 godina imaju pravo koristiti smanjenje porezne obveze od 50%. Ova je reforma usmjerena na rast primitaka mladih ljudi.

Iako su identificirana neka problematična pitanja u kontekstu navedene reforme usmjerene prema mladim ljudima, odnosno prema njihovom pravu na ostvarivanje povrata poreza na dohodak, ova mjera smatra se dobrom u demografskom. Naime, ovom mjerom nastoji se potaknuti mlade na ostanak u Hrvatskoj, odnosno nastoji se smanjiti iseljavanje radno aktivnog mladog stanovništva s kojim se Republika Hrvatska posljednjih godina suočava. Budući da je utvrđeno kako su plaće mladih u Republici Hrvatskoj niže u odnosu na druge dobne skupine, ovom se mjerom nastoje

povećati primanja mladih. Kreatori ove politike mišljenja su kako će navedena mjera imati pozitivan učinak na smanjenje iseljavanja mladih iz Hrvatske.

LITERATURA

1. Badovinac, F. (2020.), Četvrti krug porezne reforme i mladi, *Pravnik – časopis za pravna i društvena pitanja*, 54(106), 262-268.
2. Bejaković, P. i Mrnjavac, Ž. (2016.), Nezaposlenost mladih i mjere za njezino ublažavanje u Hrvatskoj, *Političke analize*, 7(27), str. 32-38.
3. Cuculić, J. i sur. (2004.), Fiskalni aspekti pridruživanja: možemo li u Europsku uniju s proračunskim deficitom?, *Financijska teorija i praksa*, 28(2), 155-179.
4. Dokonal, T. (2019.), *Što je dobro znati o godišnjoj prijavi poreza za 2018.*, preuzeto s <https://tockanai.hr/biznis/financije/prijava-poreza-na-dohodak-20304/> (25. 3. 2022.)
5. EUROSTAT (2022). *Euro area unemployment at 6.8%*. Retrieved from <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/14358254/3-31032022-AP-EN.pdf/56d0f0a6-de1f-9099-63e2-a2cbf543e4c2?t=1648654477051> (4. 4. 2022.)
6. Goreta, M., Peran, B. i Vukošić, K. (2016.), Originarni i derivativni prihodi države, *Zbornik radova Veleučilišta u Šibeniku*, 1(2), 183-190.
7. Hrvatska obrtnička komora (2021.), *Promjene poreznih zakona u 2021. godini*, preuzeto s <https://www.hok.hr/novosti-iz-hok/promjene-poreznih-zakona-u-2021-godini> (25. 3. 2021.)
8. Hrvatski zavod za zapošljavanje (2022.), *Mjesečni statistički bilten*, preuzeto s <https://publikacije.hzz.hr/statisticke-publikacije/#mjesecnibilten> (4. 4. 2022.)
9. Isplate.info (n.d.) *Što je osobni odbitak?*, preuzeto s <https://isplate.info/osobni-odbitak-olaksica-2020.aspx> (27. 3. 2022.)
10. Javorović, M. (2015.), Porez na dohodak u Republici Hrvatskoj, *FIP*, 3(1), 83-101.
11. Jelčić, B. (2001.), *Javne financije*, Zagreb: RRIF.
12. Jelčić, B. i sur. (2008.), *Financijsko pravo i financijska znanost*, Zagreb: Narodne novine.
13. Kesner-Škreb, M. (2004.), *Porez na dobit*, Zagreb: Institut za javne financije.
14. Ministarstvo financija (2021.), *Izazovi porezne politike u Republici Hrvatskoj*, preuzeto s https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/hr/Documents/about-deloitte/hr_Izazovi-porezne-politike-u-RH-min.Maric.pdf (1. 4. 2022.)
15. Ministarstvo financija: porezna uprava. (2016.), *Hrvatski porezni sustav*, Zagreb: Ministarstvo financija.

16. Ministarstvo financija Republike Hrvatske, Porezna uprava, (20016.), *Hrvatski porezni sustav*, Zagreb: Denona d.o.o.
17. Moja plaća (n.d.), *Plaće u Hrvatskoj*, preuzeto s <https://www.mojaplaca.hr/placa-u-zemlji> (5. 4. 2022.)
18. Obadić, A. (2017.), Nezaposlenost mladih i usklađenost obrazovnog sustava s potrebama tržišta rada, *Ekonomski misao i praksa*, 1(1), 129-150
19. Porezna uprava (2019.), Porez na dohodak - *Utvrđivanje godišnjeg poreza, godišnja porezna prijava*, preuzeto s https://www.porezna-uprava.hr/HR_publicacije/Lists/mislenje33/Display.aspx?id=19663
20. Porezna uprava (n.d.), *Godišnji obračun poreza na dohodak*, preuzeto s https://www.porezna-uprava.hr/HR_obrasci/Stranice/PrijavaDOH.aspx (29. 3. 2022.)
21. Porezna uprava (n.d.), *Informativni kalkulator*, preuzeto s <https://kalkulator.porezna-uprava.hr/#/app/home> (30. 3. 2022.)
22. Porezna uprava (n.d.), *Porezni sustav Republike Hrvatske*, preuzeto s https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/naslovna_tablica_psrh.aspx (22. 3. 2022.)
23. Porezna uprava (n.d.), *Tablica osobnog odbitka*, preuzeto s https://www.porezna-uprava.hr/pozivni_centar/Stranice/tablica-osobnog-odbitka.aspx (20. 3. 2022.)
24. Porezna uprava (n.d.), *Umanjenja godišnjeg poreza na dohodak osobama do 30 godina života*, preuzeto s https://www.porezna-uprava.hr/pozivni_centar/Stranice/umanjenja-osobama-do-30-godina.aspx (28. 3. 2022.)
25. Potočnik, D. (2007.), Integracija mladih u tržište rada, u: Ilišin, V. i Radin, F. *Mladi: problem ili resurs*, Zagreb: Institut za društvena istraživanja u zagrebu.
26. Prtenjača, A. (n.d.), *50 pitanja i odgovora o porezima nakon ulaska u EU*, preuzeto s <http://europski-fondovi.eu/sites/default/files/dokumenti/EU-porezi.pdf> (31. 3. 2022.)
27. RRiF (2021.), *Povrat poreza na dohodak mladima*, preuzeto s https://www.rrif.hr/povrat_poreza_na_dohodak_mladima-1911-vijest/ (1. 4. 2022.)
28. Statista (2022). Youth unemployment rate in the European Union as of February 2022, by country. Retrieved from <https://www.statista.com/statistics/613670/youth-unemployment-rates-in-europe/> (31. 3. 2022.)

29. Šimović, H. (2008.), Porez na dodanu vrijednost i trošarine, Zagreb: Porezni sustav Republike Hrvatske.
30. Šimović, J. i Šimović, H. (2006.), *Fiskalna pravila i fiskalna politika EU*, Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet.
31. Zakon o porezu na dobit, NN 177/04, 90/05, 57/06, 146/08, 80/10, 22/12, 148/13, 143/14, 50/16, 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20
32. Zakon o porezu na dodanu vrijednost, NN 73/13, 99/13, 148/13, 153/13, 143/14, 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 39/22
33. Zakon o pozeru na dohodak, NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20
34. Zuber, M. (2022.), *Godišnji obračun: tko se može nadati povratu poreza I isplati od početka svibnja*, preuzeto s <https://lidermedia.hr/sto-i-kako/godisnji-obracun-tko-se-moze-nadati-povratu-poreza-i-isplati-od-pocetka-svibnja-141740> (29. 3. 2022.)

POPIS SLIKA

Slika 1. Porezni sustav u Republici Hrvatskoj.....	2
Slika 2. Prijava poreza na dohodak.....	16
Slika 3. Informativni kalkulator za izračun visine povrata poreza na dohodak.....	23

POPIS TABLICA

Tablica 1. Smanjene stope poreza na dohodak	12
Tablica 2. Fiskalni učinci poreznog rasterećenja od 2017. do 2021. godine	13
Tablica 3. Koeficijenti i iznosi osnovnog osobnog odbitka i uvećanja osnovnog osobnog odbitka	19
Tablica 4. Porezno razdoblje u kojem ostvaruju poreznu olakšicu porezni obveznici u dobi do 25 godine.....	24
Tablica 5. Porezno razdoblje u kojem ostvaruju poreznu olakšicu porezni obveznici u dobi do od 26 do 30 godina.....	25
Tablica 6. Simulacija povrata poreza na dohodak za mlade osobe u 2021. godini	35
Tablica 7. Neto plaća prije i nakon reforme	36

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1. Broj nezaposlenih osoba prema dobi krajem veljače 2021. i 2022. godine u Republici Hrvatskoj.....	28
Grafikon 2. Kretanje nezaposlenosti mladih u Europskoj uniji.....	29
Grafikon 3. Kretanje nezaposlenosti u državama Europske unije u veljači 2022. godine.....	30
Grafikon 4. Raspodjela zaposlenika po plaćama u Republici Hrvatskoj.....	33
Grafikon 5. Prosječne plaće zaposlenika s obzirom na dob.....	34

Ime i prezime studenta/ice

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je _____
(vrsta rada)
isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu, a što pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

Student/ica:

U Zagrebu, _____

(potpis)